

Integrace nebo Inkluse?

Vzdělávání dětí se
speciálními
vzdělávacími
potřebami - vývoj

Vývoj přístupů

Medicínský koncept

- **Paradigma defektivity**
- **Chudoba=nemoc**
- **Lékařská diagnóza**
- **Defekt, postižení**
- **Počátky v poválečném období**
- **Lékařská intervence – základ**
- **Vzdělávání vychází z lékařské diagnostiky**
- **Význam vzdělání a vzdělávání nedoceňován**
- **Institut nevzdělavatelnosti – neměnné rozhodnutí**

Reedukační koncept

léčebně pedagogický, remedial

- Defekt=školní nedostačivost
- Psychologická (externí) diagnostika-reedukace
- Trvalost diagnózy
- Péče-klient
- Polovina 20.stol až ???
- Speciální školy
- Speciální osnovy
- Speciální pomůcky
- Speciální reedukační péče
- Nenávratnost přeřazení=vyčlenění

Kritéria

efektivního speciálního vzdělávání -

reedukační koncept

- **Expertní péče**
- **Nezbytnost speciálního pedagoga – specializovaná kvalifikace, zkušenost**
- **Externí specialista – na částečný nebo plný úvazek diagnostikuje, konzultuje, reedukuje**
- **Speciální škola – speciální prostředí, speciální pomůcky, zařízení, speciální dotace**
- **Omezení vlivu rodiny – „laické názory“**

Speciální vzdělávací potřeby - koncept

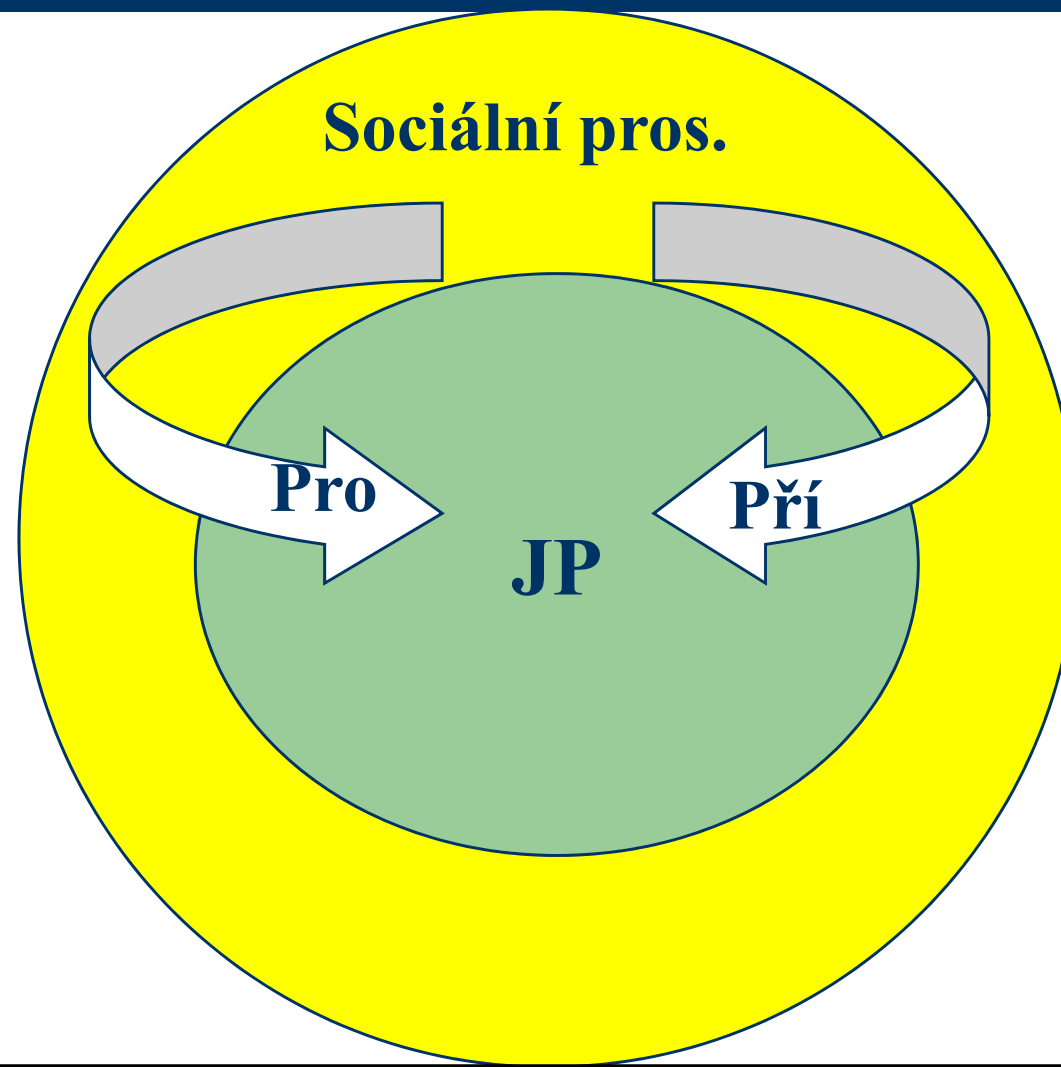
- **Least Restrictive Environment**
- **Zabránit vytváření omezujících zkušeností**
- **Omezit diskriminující, limitující podmínky,**
- **Vzdělávání co nejbliže běžným třídám**
- **Vzdělávání podle speciálních osnov**
- **Role speciálního vzdělávání – kompenzace oslabení, limitů**

United Standard Rules (1993)
Toward Equalisation, (1996)

Sociální model postižení

- Paradigma – odklon od postižení k **limitu pro fungování**
- Postižení je komplexní systém sociálních omezení, která zatěžují lidi s postižením a která vyplývají z diskriminačních tendencí ve společnosti
 - **Jedinec s postižením získává zkušenost s omezeními a) z prostředí b) z přístupů lidí**
(UN Standart Rules, 1993)

Sociální model postižení – speciální vzdělávací potřeby koncept

Integrace koncept

- **Alternativa ke vzdělávání ve speciálních školách**
(Warnock, 1978)
- **Placement -začlenění ŽP do běžné školy, vrstevnické skupiny**
- **Základní myšlenkou integrace je rovnoprávný přístup ke vzdělání**
- **Očekává, že se ŽP přizpůsobí „normálním podmínkám“ školní třídy (společnosti)**
- **Cílem je normalizace**
- **Pozice moci a výjimečnosti těch, kteří diagnostikují, poskytují podporu a péči** (Bürli, 97, Daniels, Gardner, 2000)

Kritéria efektivního speciálního vzdělávání- integrace koncept

- **Speciální osnovy – individuální vzdělávací plány**
- **Externí diagnostika, hodnocení – týmový charakter**
- **Nezbytnost revize diagnostiky**
- **Speciální podpora - přizpůsobit školní výkon normám školy hlavního proudu**
- **Speciální opatření při výuce**
- **Akceptuje odlišnost**
- **Rovnoprávné zacházení a přístupy**

Inkluse koncept - východiska

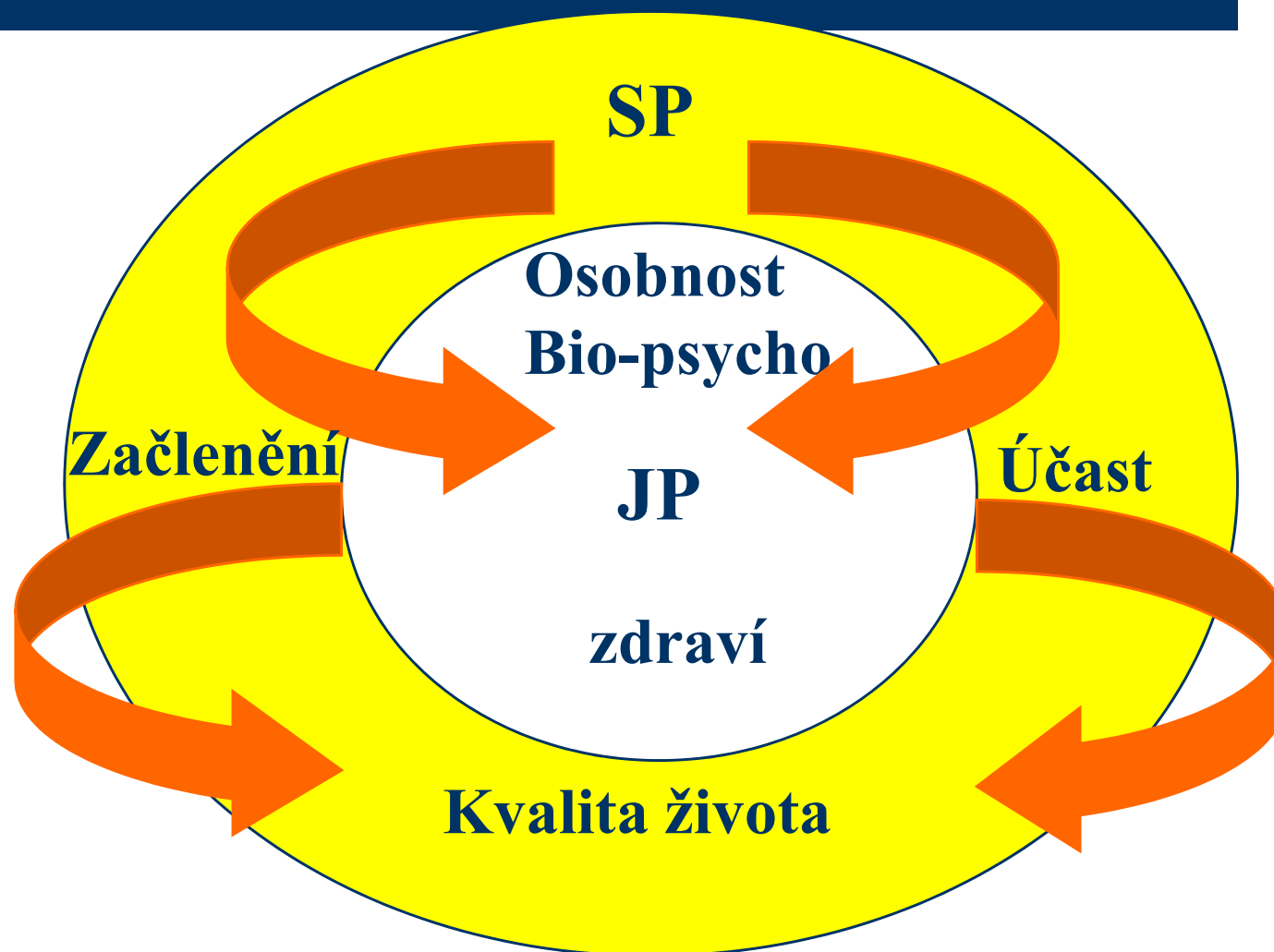
- Spojen s kvalitou života jedinec s postižením
- Vzdělání je jedním z předpokladů úspěšného sociálního začlenění
- Školní neúspěch zakládá sociální vyčleňování
- Školní neúspěch ovlivňuje budoucí kvalitu života

Biopsychosociální koncept postižení

- Postižení je chápáno jako výsledek vzájemných vztahů mezi zdravotním stavem, osobnostními faktory a externími faktory, ve kterých jedinec žije.
- Základní myšlenkou inkluze je kvalita života a možnosti plného začlenění do sociálních aktivit.

(WHO, 2001)

Biopsychosociální model-inkluse

Inkluse koncept - vzdělávání

- **Vzdělávání má vést k podpoře individuálního rozvoje prostřednictvím vstřícného školského prostředí.**
- **Individuální neúspěch ve vzdělávání je vnímán jako bariéra pro dobrou kvalitu života**
- **Škola nese odpovědnost za překonání individuální bariéry v přístupu ke vzdělání.**
- **Rozdílnost ve škole, třídě je vnímána jako možnost rozvoje kvality vzdělávání**

Kritéria efektivního speciálního vzdělávání- inkluze koncept

- **Respekt k odlišnosti – přispívá ke zdravé a silné společnosti**
- **Názory a postoje žáků jsou základem kvality vzdělávání – efektivita, bezpečí, motivace**
- **Vzdělávací potřeby - celoškolský přístup- společné osnovy**
- **Bariéry ve vzdělávání - modifikace výuky v rámci školního kurikula**
- **Orientace na úspěchy žáků a jejich sociální rozvoj**
- **Kvalita školního života pro všechny žáky**

Role speciální pedagogiky v inklusivním konceptu

- **Předcházet vytváření bariér ve vzdělávání (školnímu neúspěchu).**
- **Snižovat rizika sociální exkluze.**
- **Stěžejní působení je v podmínkách škol hlavního proudu.**

PREVENCE RIZIKA ŠKOLNÍHO NEÚSPĚCHU

Daniels, Gardner, 2000, Jahnukinen, 2001, WHO, 2001

Sociální

Psychosociální

Model Postižení

P = limit pro fungování

P = omezení

a) z prostředí

b) z přístupů lidí

**Least Restrictive
Environment**

P = bariéra kvality
života

P = výsledek vztahů
mezi zdravotním
stavem, osobností a
prostředím

**Začlenění
Účast**

Integrace

- **Rozdílnost** ve škole je **akceptována**
- **Speciální vzdělávací potřeby**
- **Individuální vzdělávací plány – osnovy, přístupy učitele**

Inkluse

- **Rozdílnost** ve škole je **přínosem** pro kvalitu
- **Individuální vzdělávací potřeby**
- **Celoškolský přístup adaptované společné osnovy – individuální volba žáka**